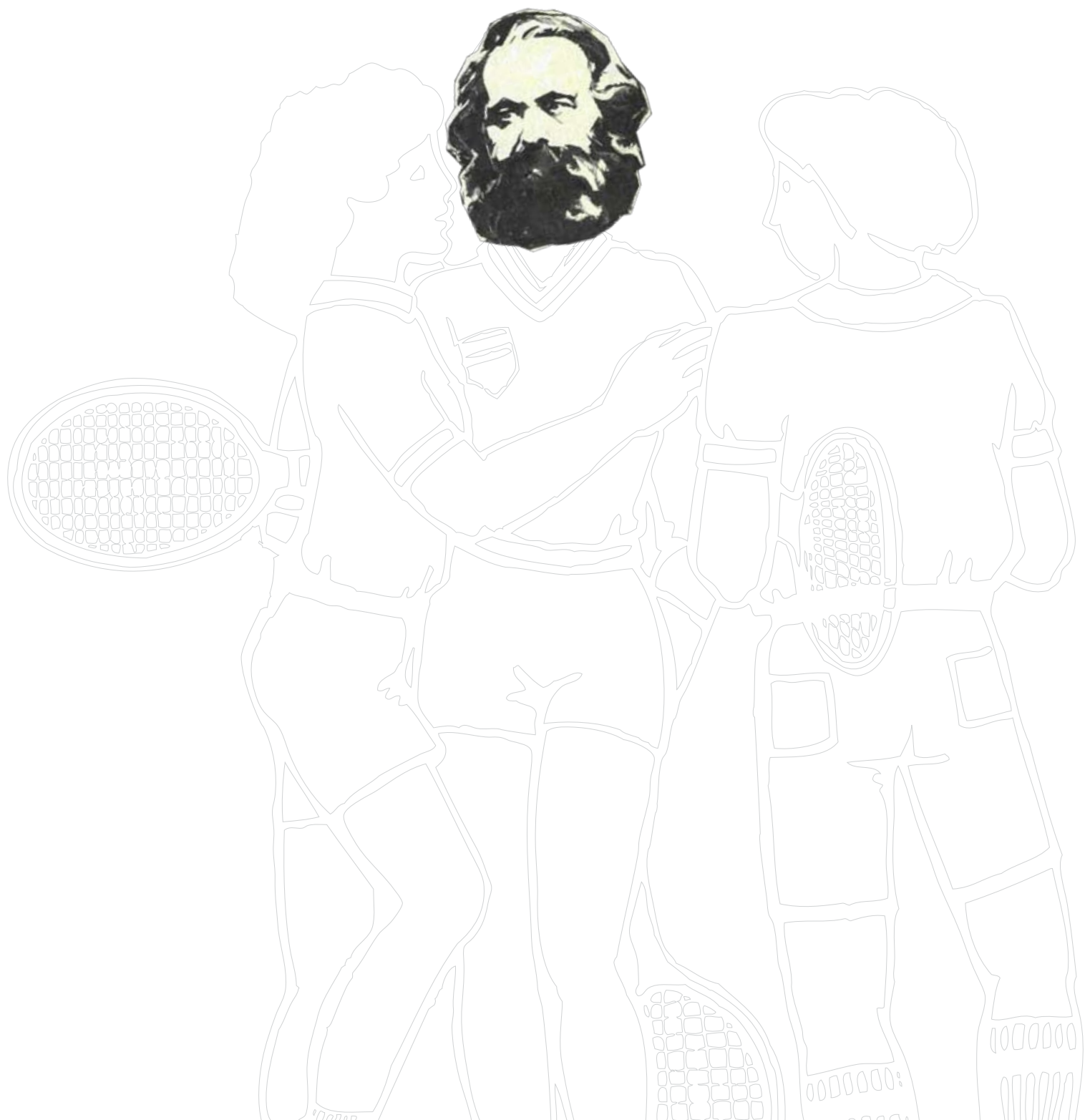

TREABA

No. 1

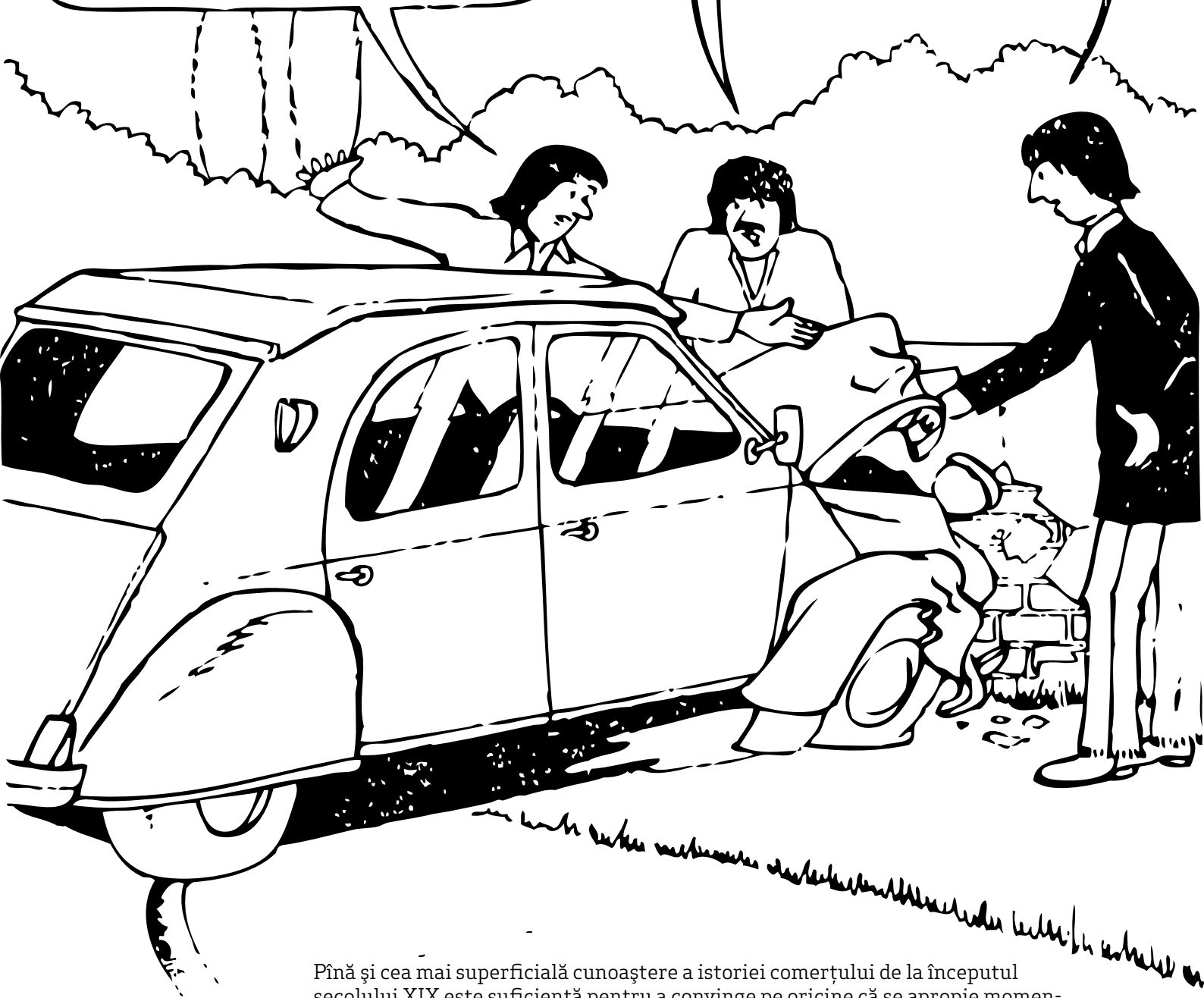
deosebit de pretențioasă, avînd o singură sală lungă de 540 de picioare; utilajul va fi expresia ultimelor invenții de valoare recunoscută. Motoarele termice destinate să pună în funcțiune această masă uriașă de mașini se construiesc la domnii Fairbarn din Manchester și vor avea o putere de 1200 CP. Numai uzina de gaz va avea mărimea uzinei de gaz a unui mic oraș; ea va fi realizată după sistemul cu hidrocarburi al lui White și va costa 4000 de lire sterline. S-a calculat că vor fi necesare 5000

de lămpi de gaz, care vor consuma zilnic 100.000 de picioare cubi de gaz. Pe

fuse cu o capacitate de 620 CP, în sfîrșit o torcătorie și o țesătorie, una cu o capacitate de 200 CP, alta de 300 CP, etc. Dar cea mai mare fabrică se construiește lîngă Bradford

pentru fabricarea de alpaca și alte materiale. "De mărimea acestei întreprinderi, care se construiește pentru domnul Titus Salt, ne putem da seama din faptul că, potrivit calculelor, ea urmează să aibă o suprafață de 6 acri englezi. Corpul principal va fi un edificiu masiv din piatră, cu o arhitectură

Cu alte cuvinte, ceea ce caracterizează prosperitatea actuală este faptul că surplusul de capital existent s-a îndreptat și continuă să se îndrepte nemijlocit către producția industrială. Conform ultimului raport al domnului Leonard Horner, inspector general de fabrică, în 1851 numai capacitatea fabricilor de bumbac a crescut cu 3717 CP. Fabricile în curs de construcție pe care le enumeră el reprezintă o listă aproape fără sfîrșit. Într-un loc se construiește o torcătorie cu o capacitate de 150 CP, într-un alt loc o țesătorie cu 600 de războaie pentru țesături în culori, în altă parte o torcătorie de 60.000 de

Pînă și cea mai superficială cunoaștere a istoriei comerțului de la începutul secolului XIX este suficientă pentru a convinge pe oricine că se apropie momentul cînd ciclul comercial-industrial va intra în stadiul de eferescență, după care va urma stadiul de lărgire excesivă a operațiilor de bursă și de zguduire. "Cîtuși de puțin - strigă optimiștii burghezi - în nici una din perioadele anterioare de prosperitate bursa nu a fost atît de neînsemnată ca acum. Prosperitatea noastră de azi se bazează pe producția de mărfuri cu utilitate directă; aceste mărfuri sînt consumate de îndată ce apar pe piață, ceea ce asigură producătorului un profit corespunzător și stimulează o reproducție largită continuă".

lângă această fabrică mare, domnul Salt construiește în imediata ei apropiere 700 de cottages pentru muncitori". Care va fi rezultatul acestor uriașe investiții de capital făcute nemijlocit în producția industrială? Faptul că criza nu va veni? În nici un caz, dimpotrivă, criza va lua o înfățișare

mai periculoasă decât în 1847, când a fost mai mult comercială și financiară decât industrială. De această dată ea va lovi cu toată forța ei districtele industriale. Să ne amintim de stagnarea fără precedent din 1838-1842, care a fost de asemenea rezultatul direct al supraproducției industriale. Cu cât capitalul excedentar se concentrează mai mult în producția industrială, în loc să se scurgă pe diferitele canale ale aferei comercial-financiare, cu atât acțiunea crizei asupra maselor muncitoare și chiar asupra elitei burgheziei va fi mai

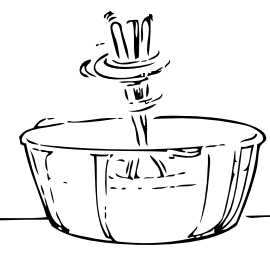
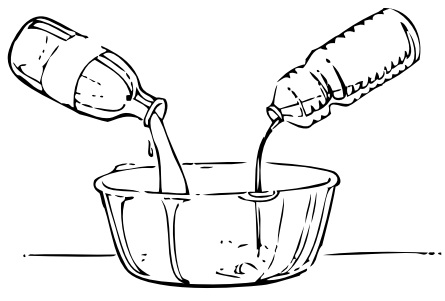
cuprinzătoare, mai îndelungată și mai directă. Și dacă, în momentul izbucnirii crizei, întreaga masă de mărfuri care inundă piața se transformă dintr-o dată într-un balast, cu atât mai grea va fi situația pentru numeroasele fabrici mărite sau nou construite, gata utilizate pentru a începe lucrul și vizal interesate să intre imediat în funcțiune. De câte ori capitalul se abate de la obișnuitele sale canale comerciale de circulație, aceasta provoacă o panică ce pătrunde pînă sub bolțile băncii Angliei. Cu atât

mai puternic trebuie să sune strigătul. Scapă cine poate, într-un moment cînd sume imense s-au transformat astfel în capital fix sub formă de fabrici, mașini, etc., care fie că au început să lucreze abia la izbucnirea crizei, fie că vor necesita parțial cheltuieli suplimentare de capital circulant înainte de a fi aduse în stare de funcționare.

Sub titlul "Amatorii de sinucidere prin spânzurătoare", ziarul Times cu data de 25 ianuarie publică un articol în care face următoarele observații: "Nu rareori s-a semnalat că, în general, în țara noastră o execuție este urmată de o serie de cazuri de moarte - provocate fie de sinucideri prin spânzurare, fie de accidente, - care îți au explicația în puternica influență pe care o exercită executarea unui criminal notoriu asupra celor cu mintea necoaptă sau cu sensibilitate maladivă". Printre cele câteva cazuri citate de Times ca ilustrare a acestei afirmații este și acela al unui alienat mintal din Sheffield, care, după ce a stat de vorbă cu alți alienați despre executarea lui Barbour, și-a pus capăt vieții spânzurându-se. Un alt caz este acela al unui băiețandru de 14 ani, care de asemenea s-a spânzurat. Nici unui om cu judecată nu i-ar putea da în gând ce doctrine urmează să fie confirmate de faptele menționate aici. Este vorba, pur și simplu, de o fățișă apoteoză a călăului,

dat fiindcă pedeapsa cu moartea e ridicată în slăvi ca ultim argument al societății. Și această proslăvire își găsește loc într-un articol de fond al unuia din "ziarele principale". Ziarul Morning Advertiser face o serie de observații critice extrem de caustice, dar juste în legătură cu predilecția pentru spânzurătoare și logica, atât de feroce, a acestui confrate al său. După cum recunoaște și Times, imediat după executarea criminalilor au loc nu numai sinucideri dar și cele mai atroce crime. Ceea ce ne miră este că articolul menționat nu prezintă nici un argument și nici o teză în favoarea barbarei teorii pe care o susține. Și ar fi într-adevăr extrem de greu, dacă nu imposibil, să se găsească un principiu care să servească drept dovadă pentru justetea sau utilitatea pedepsei capitale într-o societate care se mîndrește cu civilizația ei. Dar ce drept ai dumneata să mă pedepsești pe mine numai pentru a îndrepta sau intimida pe alții? Și, în afară de asta, mai

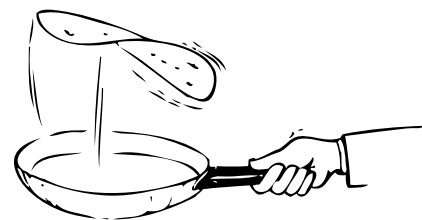
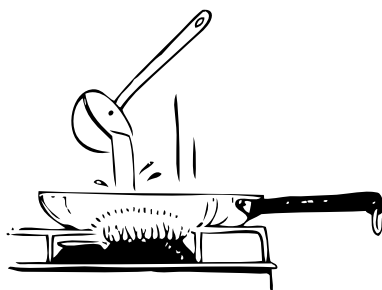
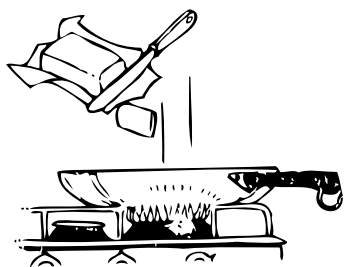

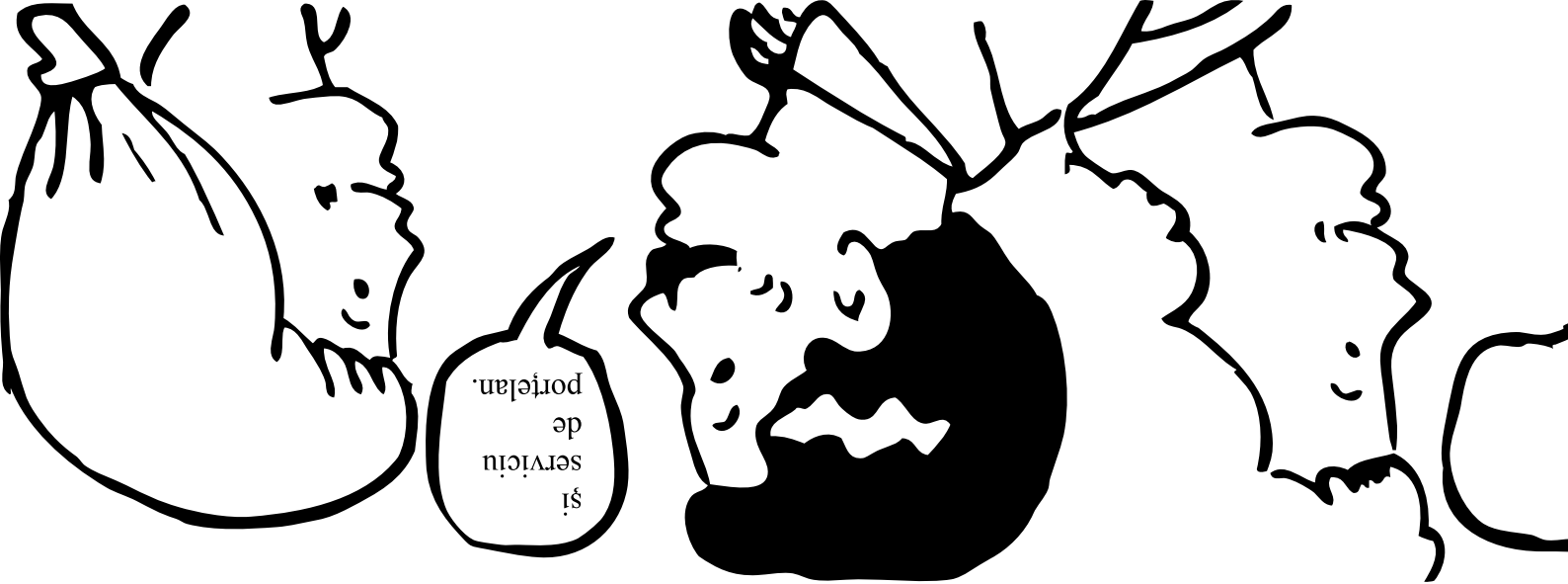

există și istoria, o știință care demonstrează, fără putință de tăgadă, că de la Cain încoace lumea n-a fost niciodată îndreptată sau intimidată prin pedeapsă. Ba dimpotrivă! Din punctul de vedere al dreptului abstract există doar o singură teorie a pedepsei, cea recunoaște într-o formă abstractă demnitatea omului și aceasta este teoria lui Kant, în special în formularea mai riguroasă pe care i-o dă Hegel. Hegel spune: "Pedeapsa este dreptul criminalului. ea este actul propriu lui voințe. Încălcarea dreptului, el o declară un drept al său. Crima lui este o negare a dreptului. Pedeapsa este negarea negației și în consecință este o afirmare a dreptului pe care-l revendică cu insistență criminalul și pe care caută să-l impună el însuși cu forța".

În această formulă există, fără îndoială, unele aparențe de adevăr, întrucât Hegel îl ridică pe criminal la rangul de ființă liberă, conștientă de sine, în loc să vadă în el un simplu obiect, un sclav al justiției. Dar, pătrunzând ceva mai adânc în esența lucrurilor, vom descoperi că aici, ca și în numer-

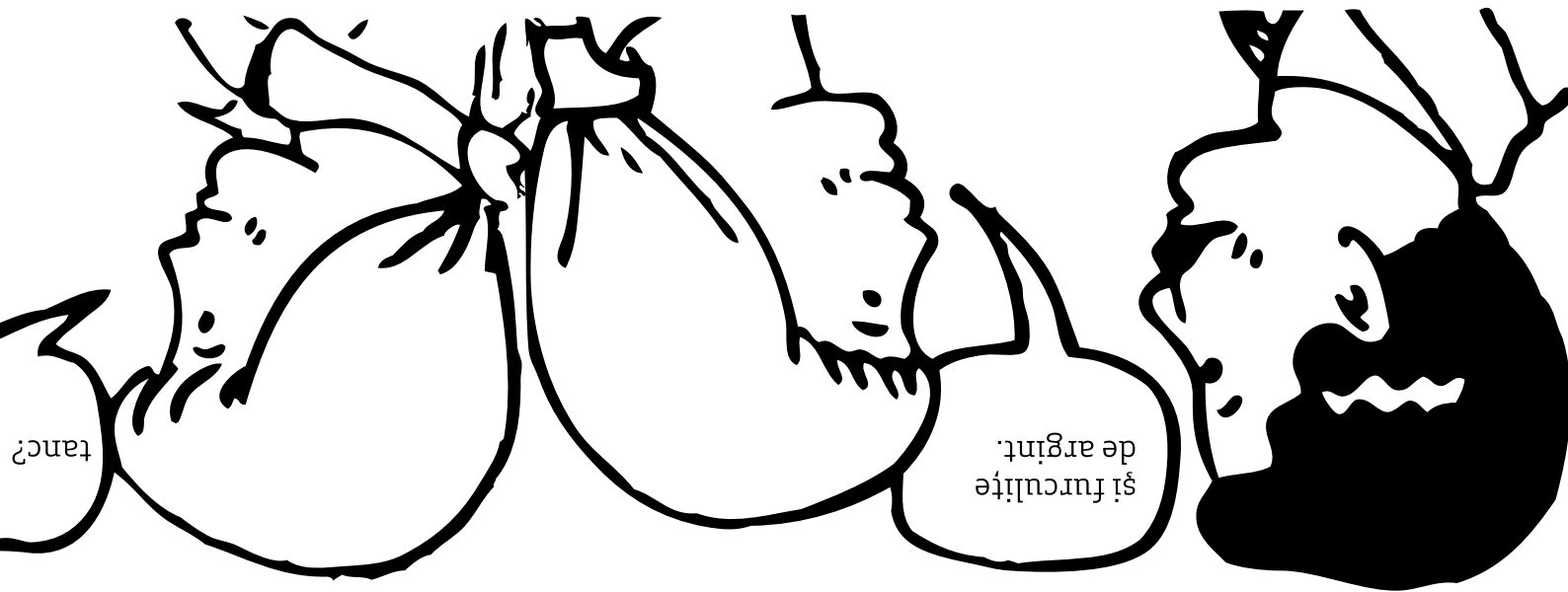
oase alte cazuri, idealismul german nu face altceva decât să dea o sancționare mistică legilor societății existente. Nu se comite oare o eroare atunci când un anumit individ, cu mobilurile reale ale faptelor sale, cu variatele condiții sociale care-l influențează, e înlocuit prin abstracția "voința liberă", când omul ca atare e înlocuit doar printr-una din numeroasele sale însușiri? O asemenea teorie, care privește pedeapsa ca pe un rezultat al propriei voințe a criminalului, nu este altceva decât expresia speculativă a străvechii legi a talionului, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, sînge pentru sînge. Dacă e să vorbim sincer și fără nici un soi de parafraze, pedeapsa nu este altceva decât un mijloc de autoapărare a societății împotriva încălcării condițiilor ei de existență, oricare ar fi ele. Dar ce fel de societate este aceea care nu cunoaște o armă mai bună de autoapărare decât călăul și care, printr-unul din "principalele ziare ale lumii", proclamă propria ei cruzime drept lege eternă?

Să trecem acum la America. Evenimentul cel mai important care s-a petrecut aici este descoperirea zăcămintelor de aur din California. Încă de pe acum, deși n-au trecut decît 18 luni, se poate prevedea că această descoperire va avea rezultate mult mai grandioase chiar decît descoperirea Americii. Timp de 330 de ani, întregul comerț al Europei cu ținuturile din Oceanul Pacific trebuia să ocolească, cu o impresionantă răbdare, Capul Bunei Speranțe sau Capul Horn. Toate propunerile privitoare la săparea unui canal prin istmul Panama s-au prăbușit din cauza rivalității meschine a țărilor care se îndeletniceau cu negoțul. N-au trecut decît 18 luni de la descoperirea zăcămintelor de aur din California și iankeii s-au și apucat să

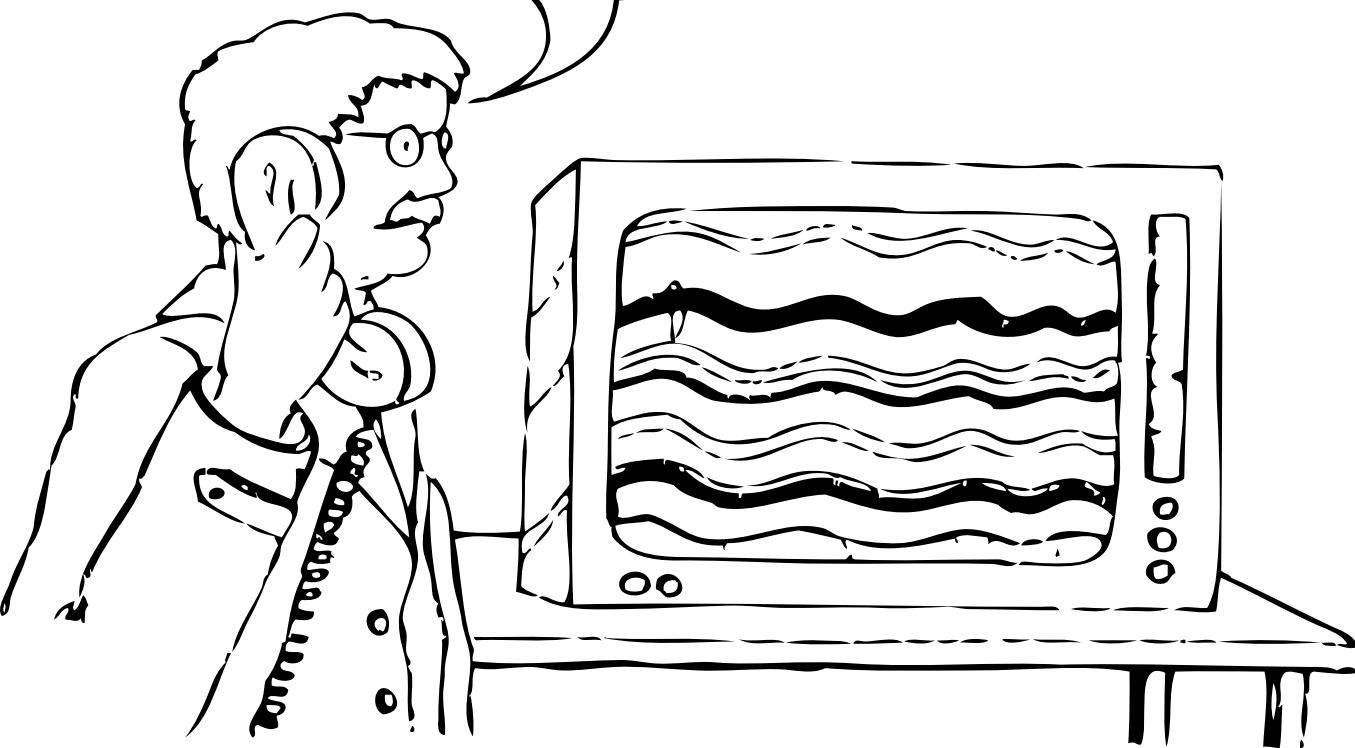
construiască
o cale ferată, o șosea lungă și un canal dinspre golful
Mexic; vapoarele fac de pe acum curse regulate de la New York la Chagres
și de la Panama la San Francisco. Comerțul din Oceanul Pacific se concentrează de pe
acum în Panama și drumul de la Capul Horn a devenit de domeniul trecutului. Un țărm care se
întinde pe o distanță de 30 de grade latitudine, una dintre regiunile cele mai pitorești și mai fertile
din lume, care pînă acum era aproape nelocuită, se transformă sub ochii noștri într-o țară bogată,
civilizată, cu o populație deasă, formată din oameni de toate neamurile, de la iankei pînă la chi-
nezi, de la negri pînă la indieni și malaiezi, de la creoli și metiși pînă la europeni.
Aurul californian se revarsă în șuvoaie asupra Americii și asu-

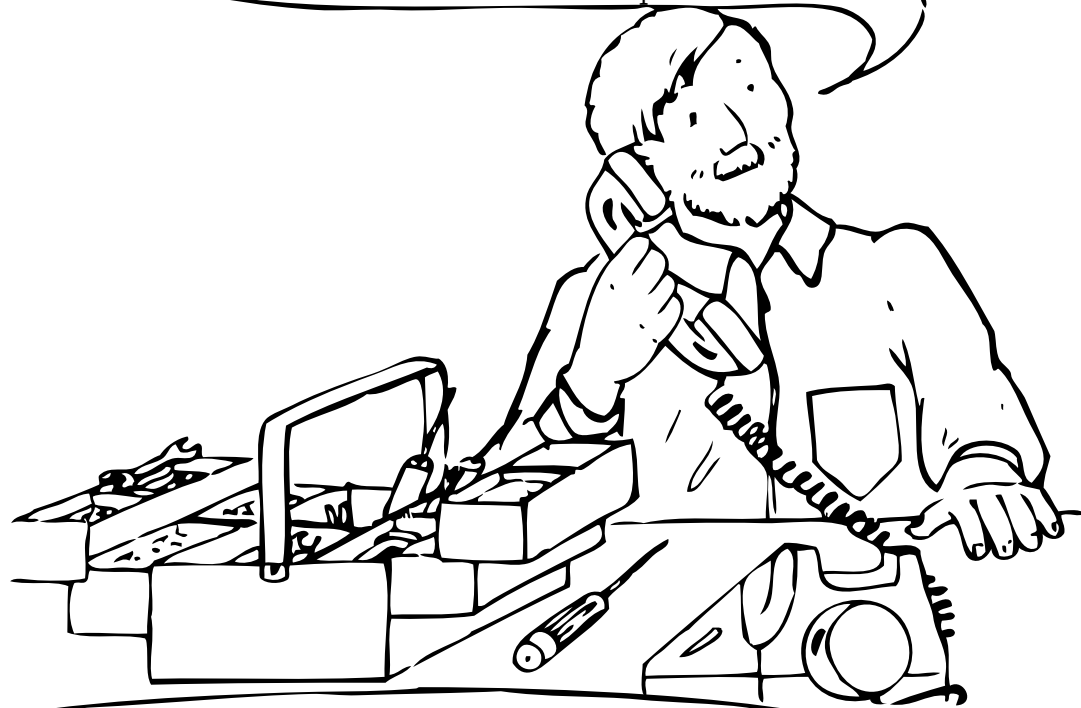
pra coastei asiatice a Oceanului Pacific
și, datorită lui, pînă și cele mai refractare popoare barbare
sînt antrenate în comerțul mondial, sînt atrase spre civilizație. Pentru a doua
oară, comerțul mondial capătă o nouă direcție. Ceea ce erau Tirul, Cartagina și Alexandria
în antichitate, Genova și Veneția în Evul Mediu, ceea ce au fost pînă în zilele noastre Londra și
Liverpool - centru ale comerțului mondial - au devenit acum New Yorkul și San Francisco, etc.
Centrul de greutate al comerțului, care în Evul Mediu era Italia iar în epoca modernă
Anglia, s-a mutat acum în jumătatea de sud a peninsulei nordamericane.
Industria și comerțul bătrînei Europe

trebuie să depună efor-
turi imense dacă nu vor să ajungă în starea de
decădere în care se află industria și comerțul Italiei cu începere din seco-
lul al XVI-lea, dacă nu vor ca Anglia și Franța să devină ceea ce sînt în zilele noas-
tre Veneția, Genova și Olanda. Peste cîtiva ani vom avea curse regulate de vapoare
care vor lega Anglia de New York, San Francisco de Sidney, Canton și Singapore.
Datorită aurului californian și energiei neobosite a iankeilor, ambele țărmuri
ale Oceanului Pacific vor deveni în curînd tot atît de popu-

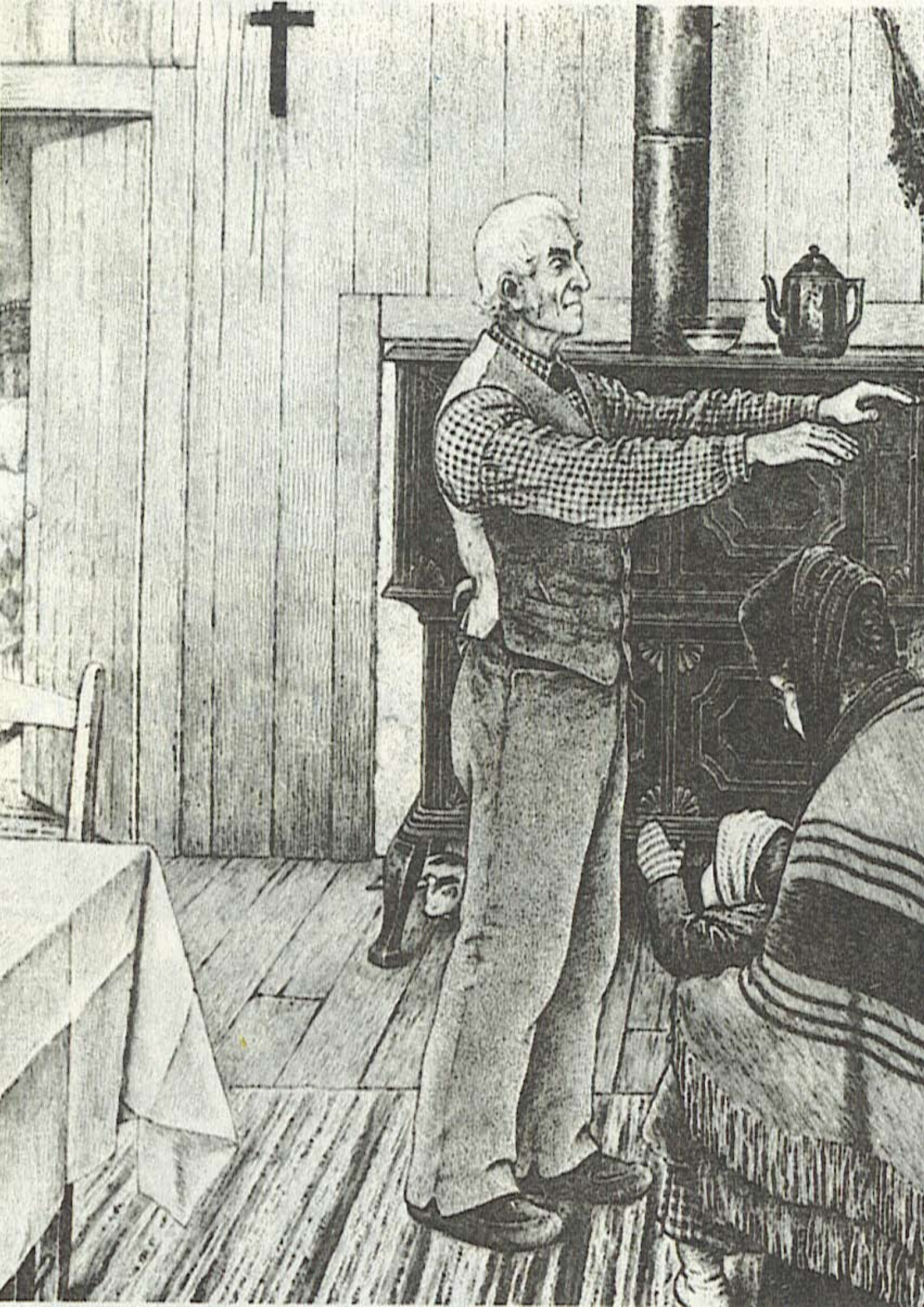

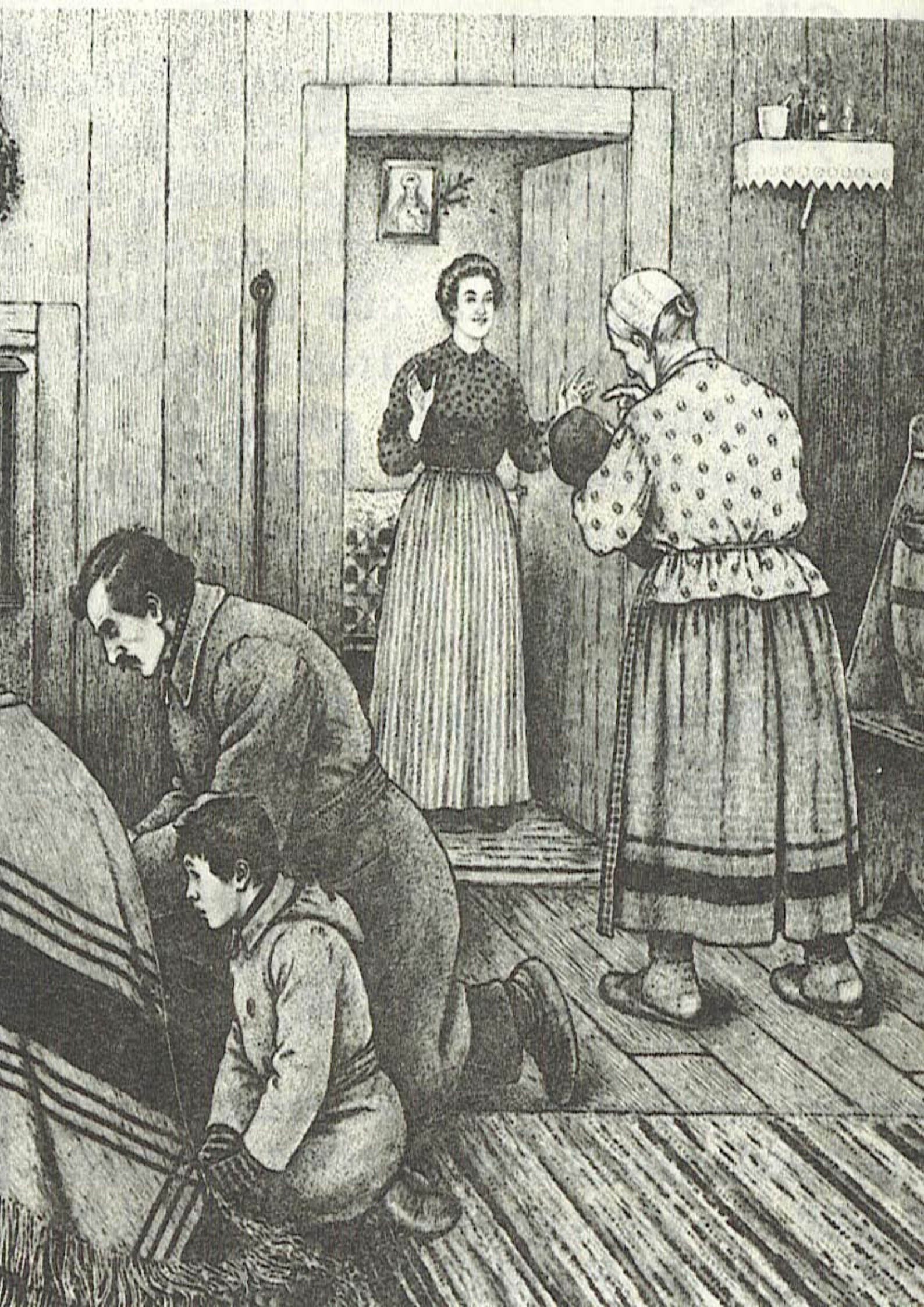
late, tot atît de accesibile
pentru comerț, tot atît de dezvoltate din
punct de vedere industrial cum este acum coasta oceanu-
lui de la Boston pînă la New Orleans. Și atunci Oceanul Pacific
va avea același rol pe care îl are azi Oceanul Atlantic și pe care
l-a avut în antichitate și Evul Mediu Marea Mediterană -
acela de mare cale maritimă pentru traficul

mondial; iar rolul oceanului
Atlantic va decădea la acela al unei mări interio-
are cum este astăzi Mediterana. Singura șansă ca țările civilizate din Eu-
ropa să nu cadă în aceeași dependență industrială, comercială și politică în care
se află astăzi Italia, Spania și Portugalia este o revoluție socială; o asemenea revoluție,
cît nu e încă prea tîrziu, transformă modul de producție și de schimb, astfel încît să
corespundă înseși nevoilor producției, generate de forțele productive moderne și
face astfel posibilă crearea unor noi forțe productive, care asigură superior-
itatea industriei europene și compensează astfel dezavantajele
poziției geografice.

1.

Capitalistul își apropie degetele
ochii pe care proletarul tocmai și
i-a închis. Îi atinge pleoapele.

2.

Capitalistul își retrage degetele
iar proletarul își deschide ochii.

3.

Capitalistul reîncepe, dar de această dată, în ultimul moment, îi atinge proletarului pleoapele cu mîna stîngă.

4.

În acest timp, capitalistul îi atinge proletarui umărul cu mîna dreaptă, foarte rapid.

5.

Capitalistul revine rapid și își poziționează mâinile ca la început.

6.

Proletarul nu are timp să vadă șmecheria și va crede că a fost atins de har.

afacerea rachetelor

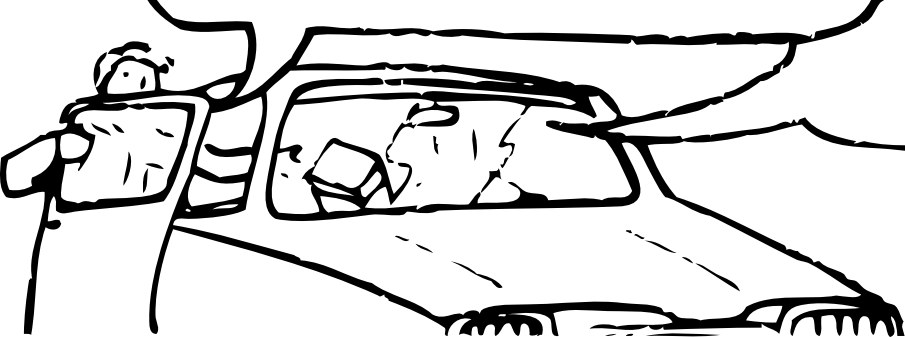
Faimosul director de poliție Stieber, însoțit de locotenentul de poliție Goldheim și de consilierul de justiție Norner au descins acum câteva zile la Londra, venind de la Berlin cu misiunea specială de a stabili o legătură între "conspirația prafului de pușcă" de la Rotherhithe și conspirația "pălăriilor calabreze" de la Berlin. Din informații particulare am aflat că persoanele amintite s-au întâlnit la Kensington, la locuința lui Fleury și că fostul funcționar comercial Hirsch a asistat și el la această întâlnire. A doua zi același Hirsch a avut o întrevedere secretă cu d-l Kremer, consulul rus. Vă dați seama că aceleași personaje care au înscenat procesul de la Koln au intrat din nou în acțiune.

Sîmbătă a început în fața domnului Henry, judecătorul de la comisariatul de poliție de pe Bow Street, procesul intentat d-lui. Hale, proprietarul fabricii de rachete din Rotherhithe, pe care guvernul a sechestrat-o. În prima zi dezbaterile s-au purtat numai în jurul chestiunii dacă materialul confiscat e praf de pușcă sau nu.

D-l Henry, care-și amînase pronunțarea pentru ziua de ieri, a declarat acum, contrar opiniei cunoscutului chimist Ure, că acest material este praf de pușcă. În consecință, l-a obligat pe d-l Hale să platească o amendă de 2 șilingi pentru fiecare livră de explozibil găsit în posesia sa peste cantitatea admisă de lege, surplusul acesta reprezentînd 57 de lire sterline. Apoi W. Hale, fiul său R. Hale și J. Boylin au fost supuși unui interogatoriu în legătură cu acuzația că la diferite intervale, între 13 septembrie 1852 și 13 aprilie 1853, au fabricat sau primit comenzi pentru fabricarea unor cantități importante de rachete.

Dl. Bodkin, reprezentantul acuzării, a arătat că d-l W. Hale a făcut guvernului britanic de câteva ori, dar fără succes, oferte pentru livrarea unor cantități de rachete produse în fabrica sa, că, începînd din octombrie 1852, au lucrat în fabrica sa foarte muți muncitori, dintre care o parte erau emigranți, că întregul proces de producție era ținut în cel mai strict secret și că scriptele departamentului vămilor infirmă declarația d-lui Hale că și-ar fi exportat rachetele prin intermediul vamei. În concluzie el a spus:

Valoarea rachetelor găsite în posesia d-lui Hale a fost evaluată la 1000-2000 de lire sterline. De unde provin acești bani? Cu puțin timp în urmă d-l Hale era falit și a scăpat de faliment plătind numai 3 șilingi fiecare liră datorată.

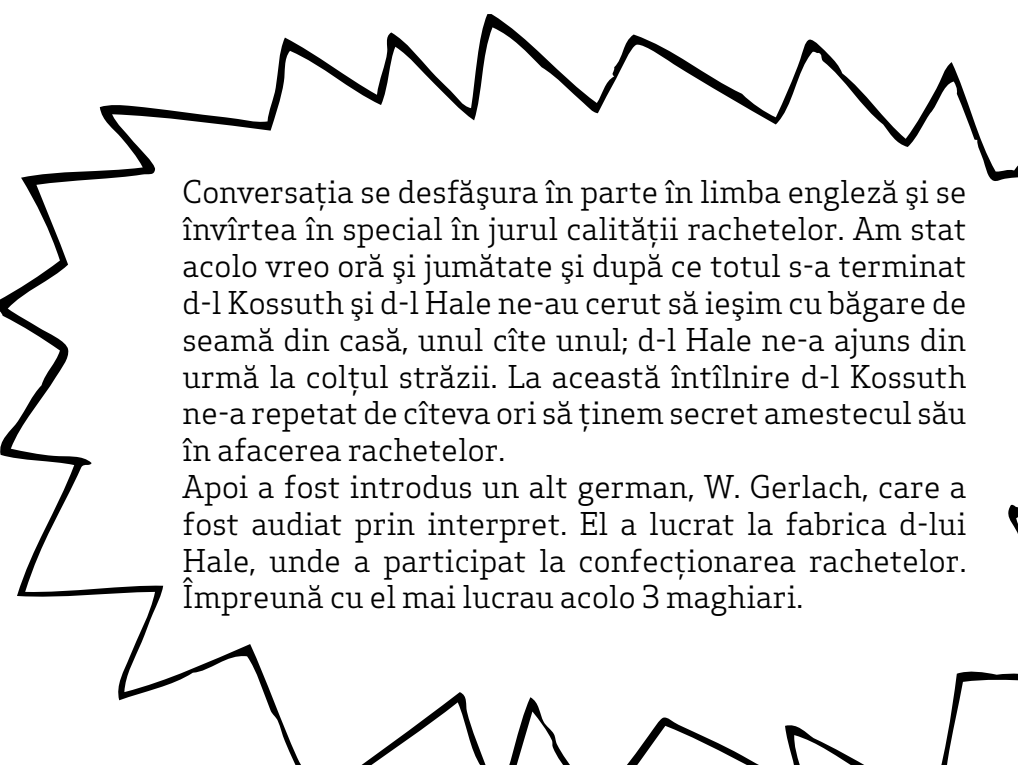
J. Saunders, sergent al poliției secrete, a declarat că a confiscat "1543 de rachete încărcate, 3629 de capete de rachetă, 22 ghiulele de fier, 2 aparate de lansat rachete".

S-a prezentat apoi un martor, d-l Uzner, care a spus că a fost timp de 15 ani ofițer de artilerie în Prusia, iar în timpul războiului cu Ungaria a servit, cu gradul de maior, la statul major. Ca angajat al d-lui Hale el a lucrat la fabricarea rachetelor în întreprinderea lor de la Rotherhithe. Înainte de aceasta a stat vreo cinci, șase luni la închisoarea de la Maidstone pentru furt, la care a fost împins de cea mai neagră mizerie. Mai jos redau textual partea cea mai importantă din depoziția sa:

Cunoștință cu d-l Hale am făcut prin d-l Kossuth. Pentru prima oară m-am întâlnit cu d-l Kossuth în legătură cu această chestiune vara trecută, după întoarcerea sa din America.

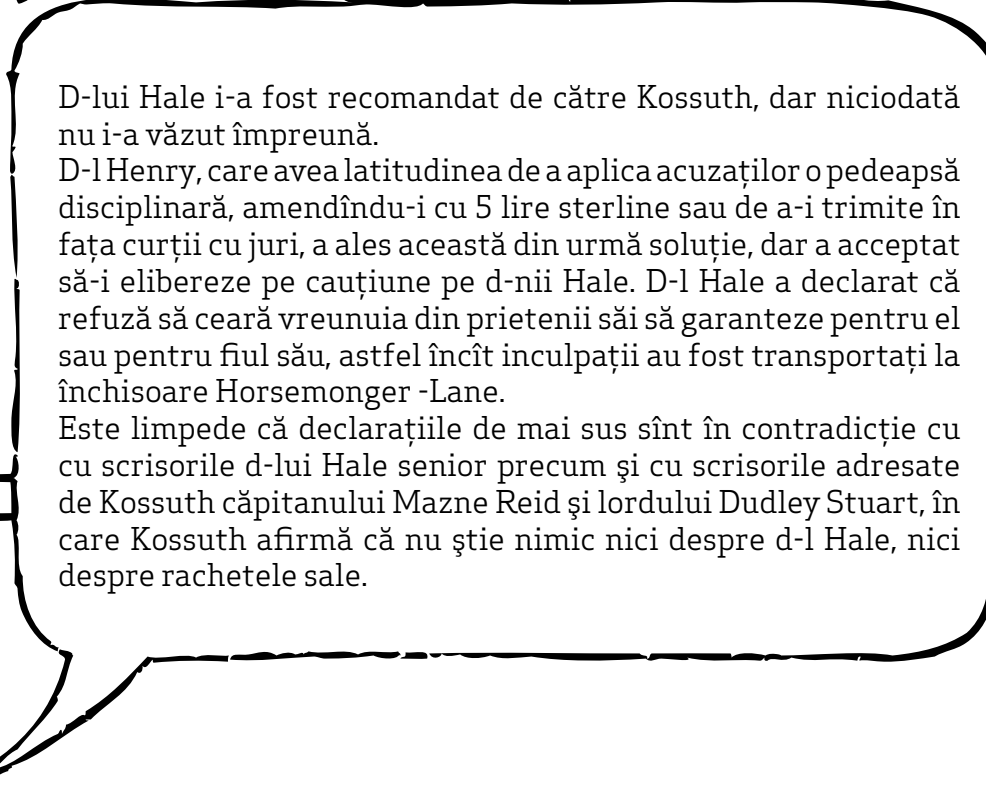
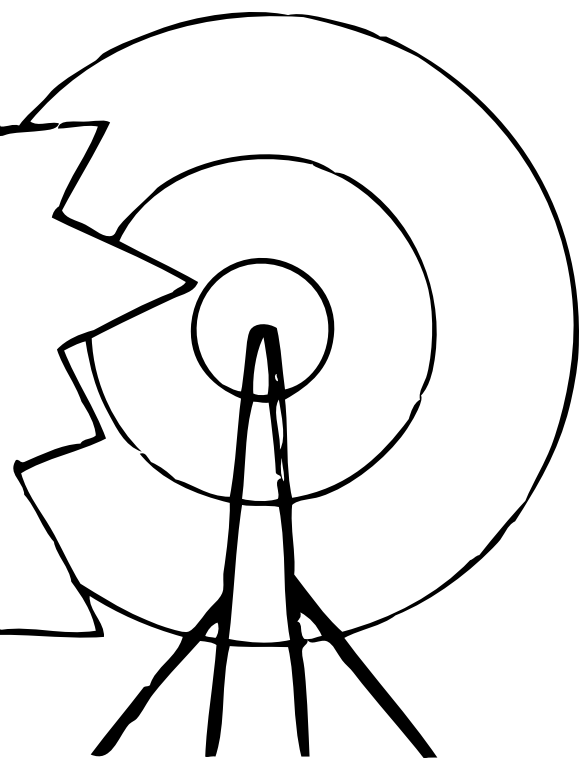
Pe la mijlocul lunii septembrie l-am văzut pe d-l Hale senior în tovărășia d-lui Kossuth la locuința acestuia din urmă; aghitantul său, un maghiar, era și el de față. D-l Kossuth i-a spus d-lui Hale: "Acest om a servit în armata maghiară, a fost ofițer de artilerie în Prusia și vi-l pot recomanda ca să-l folosiți la fabricarea rachetelor noastre sau ale voastre" nu-mi mai aduc aminte exact ce cuvânt a folosit. D-l Kossuth mi-a spus că voi primi 18 șilingi pe săptămână și m-a sfătuit să țin în cel mai strict secret întreaga afacere, adăugând că d-l Hale îmi va explica ce trebuie să fac. D-l Kossuth a vorbit parte în maghiară, parte în engleză; cred că d-l Hale nu înțelege germana.

Cuvîntul "secret" mi-a fost spus în germană. Curînd după aceasta, R. Hale m-a trimis la Pimlico ca să mă întîlnesc cu d-l. Kossuth; l-am întîlnit pe d-l Kossuth la Pickering Place; mai erau de față W. Hale și încă un maghiar. Urma să experimentăm un aparat de lansat rachete; după ce ne-am adunat toți, aparatul a fost instalat și am făcut o încercare cu rachetele.

Conversația se desfășura în parte în limba engleză și se învîrtea în special în jurul calității rachetelor. Am stat acolo vreo oră și jumătate și după ce totul s-a terminat d-l Kossuth și d-l Hale ne-au cerut să ieșim cu băgare de seamă din casă, unul câte unul; d-l Hale ne-a ajuns din urmă la colțul străzii. La această întâlnire d-l Kossuth ne-a repetat de cîteva ori să ținem secret amestecul său în afacerea rachetelor.

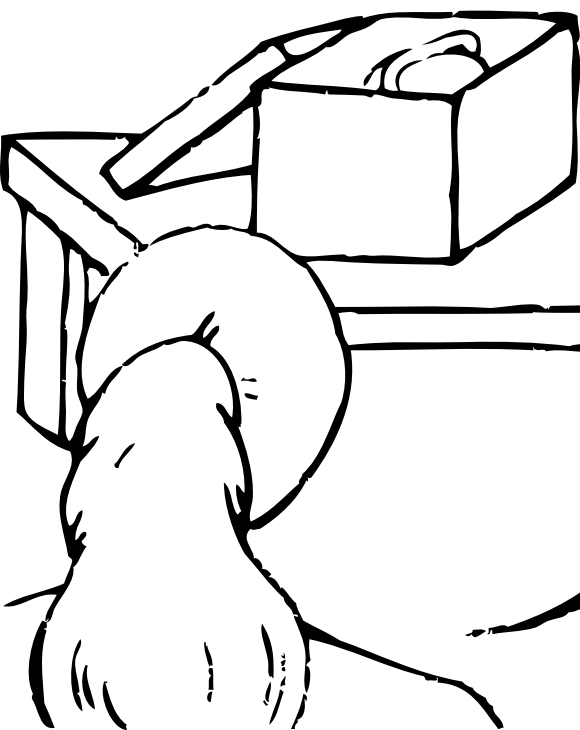
Apoi a fost introdus un alt german, W. Gerlach, care a fost audiat prin interpret. El a lucrat la fabrica d-lui Hale, unde a participat la confecționarea rachetelor. Împreună cu el mai lucrau acolo 3 maghiari.

D-lui Hale i-a fost recomandat de către Kossuth, dar niciodată nu i-a văzut împreună.

D-l Henry, care avea latitudinea de a aplica acuzațiilor o pedeapsă disciplinară, amendîndu-i cu 5 lire sterline sau de a-i trimite în fața curții cu juri, a ales această din urmă soluție, dar a acceptat să-i elibereze pe cauțiune pe d-nii Hale. D-l Hale a declarat că refuză să ceară vreunuia din prietenii săi să garanteze pentru el sau pentru fiul său, astfel încît inculpații au fost transportați la închisoare Horsemonger -Lane.

Este limpede că declarațiile de mai sus sînt în contradicție cu cu scrisorile d-lui Hale senior precum și cu scrisorile adresate de Kossuth căpitanului Mazne Reid și lordului Dudley Stuart, în care Kossuth afirmă că nu știe nimic nici despre d-l Hale, nici despre rachetele sale.

Cît privește Germania, sau mai bine zis acea parte a ei care era cunoscută dinainte sub denumirea de imperiu, nimic nu poate poate fi mai semnificativ pentru caracterizarea stării de spirit care domnește în cercurile culturale burgheziei decît următoarea declarație a redactorului ziarului "Frankfurter Journal", apărută în numărul din 20 aprilie al acestui ziar și pe care, pentru edificarea cititorilor

ȘTIRI

ziarului d-voastră,
o reproduc aici în traducere
textuală:

"Știrile referitoare la mania spiritismului, pe care ni le aduce fiecare poștă, devin atît de numeroase, încît amintesc de avalanșa de știri din vremea memorabilului "Cîntec al Rinului" de Nickolaus Becker și din primele zile ale revoluției din 1848. Oricît de liniștitoare ar fi aceste știri, întrucît ele denotă mai bine decît orice raționamente politice în ce vremuri "tihnite și inofensive" trăim din nou, din păcate nu le mai putem acorda atenția cuvenită, deoarece ne temem să nu copleșească de tot pe cititorii noștri și să nu ne copleșească chiar pe noi înșine, ocupînd pînă la urmă tot spațiul acestui ziar.

"Noua eră" în care domnește
geniul se deosebește de cea veche, în
primul rînd, prin aceea că biciul își închipuie că e ge-
nial. Genialul Carlyle se deosebește de orice cerber de în-
chisoare sau supraveghetor al săracilor numai prin indignar-
ea sa virtuoasă și conștiința morală că el îi jupoaie pe săraci
numai pentru a-i ridica la înălțimea sa Vedem
aici cum, în mînia sa care izbăvește lumea,
geniul grandilocvent justifică în mod
fantastic și chiar amplifică ticăloșia
burghezului. Dacă burghezia
engleză i-a asimilat pe
săraci cu

delincvenții
pentru a inspira frica
de sărăcie, dacă ea a creat legea
cu privire la săraci din 1833, Carlyle îi
acuză pe săraci de înaltă trădare pe motiv
că sărăcia generează sărăcie. Așa cum înainte el
conferea burgheziei industriale - clasă dominantă
istoricește apărută - atributul genialității numai pen-
tru că domina, tot așa și acum pentru el fiecare clasă
asuprită, cu cît mai crîncen este asuprită, cu atît este
mai departe de genialitate, cu atît mai mult devine
victima furiei reformatorului nostru neînțeles. La
fel se petrec acum lucrurile și cu săracii. Dar nobila
lui indignare morală își atinge apogeul cînd este
vorba de oameni absolut ticăloși și netrebnici,
de "canalii", adică de delincvenți. Despre
aceștia vorbește el în broșura sa
despre închisorile model.

Această broșură se deosebește de prima numai printr-o furie și mai feroce, care îl costă cu atât mai puțin pe autor cu cât e îndreptată împotriva unor persoane în mod oficial izgonite din societatea actuală, împotriva unor oameni aflați după gratii; o furie care a lepădat ultimele rămășițe din modestia de care mai dau dovadă, din spirit de decență, burghezii obișnuiți. Așa cum în primul său pamflet stabilește o întreagă ierarhie a nobililor, tot așa și aici el crează o ierarhie tot atât de completă a ticăloșilor și netrebnicilor și caută să-l dubuiască pe "cel mai rău dintre răi, pe cel mai mare ticălos din Anglia", pentru a-și procura satisfacția de a-l spînzura. Dar să admitem că îl prinde și îl spînzură; în cazul acesta un altul, care este

de acum cel mai rău, urmează să fie și el spînzurat, iar după aceea iarăși un altul, pînă cînd, procedînd tot așa, vine în sfîrșit și rîndul celor nobili și apoi al celor și mai nobili și în cele din urmă nu mai rămîne nimeni în afară de Carlyle, cel mai nobil, care, urmărindu-i pe ticăloși, se dovedește a fi în același timp și un ucigaș al nobililor și care a ucis și în ticăloși ceea ce era nobil; va rămîne acest individ, cel mai nobil dintre nobili, care devine dintr-o dată cel mai josnic dintre ticăloși și în această calitate va trebui să se spînzure singur. În felul acesta s-ar rezolva toate problemele referitoare la guvern, stat, organizarea muncii, ierarhia nobililor și s-ar împlini, în sfîrșit, legea eternă a naturii.

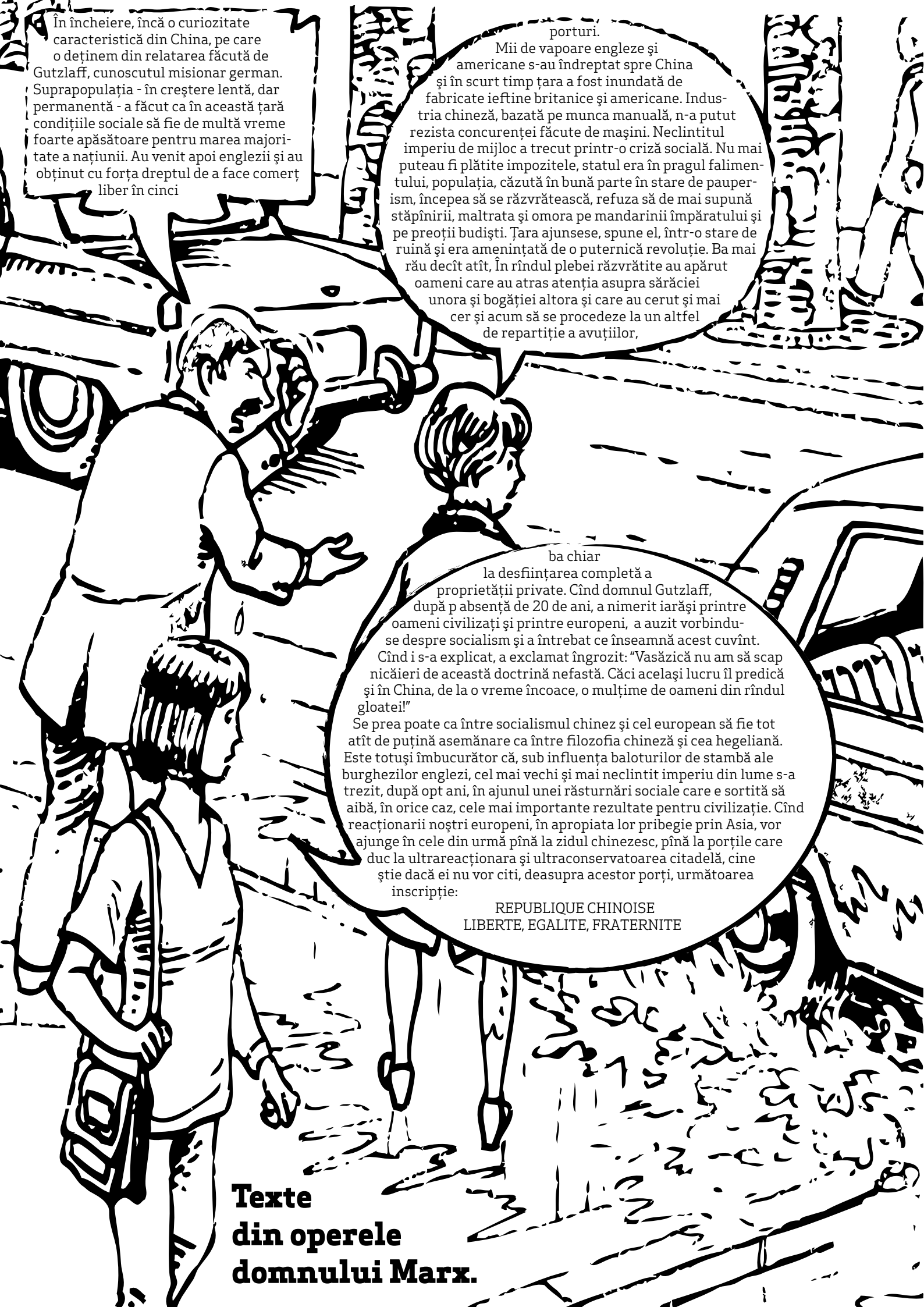

Un creșetător extrem de profund - deși înclinat spre construcții speculative fanteziste - al principiilor ce guvernează dezvoltarea omenirii afirma întotdeauna că legea unității contrariilor [contact of extremes] este unul din secretele fundamentale ale naturii. Binecunoscutul dicton "extremele se ating" conține, după părerea sa, un mare adevăr incontestabil în toate sferele vieții,

de guvernământ mai ieftină vor depinde, probabil, într-o măsură mai mare de ceea ce se întâmplă acum în imperiul ceresc - diametral opus Europei - decât în orice cauză politică existentă azi, într-o măsură mai mare chiar decât amenințările Rusiei și de consecința lor - perspectiva unui război european general. Și totuși afirmația aceasta nu constituie un paradox, lucru de care se poate convinge oricine examinând cu atenție împrejurările.

o axiomă pe care filosofia poate să o ignore tot atît de puţin pe cît poate astronomul să ignore legile lui Kepler sau marea descoperire a lui Newton. Drept ilustrare vie a cheştiunii dacă "unitatea contrariilor" este sau nu un principiu atît de universal poate servi influenţa pe care revoluţia chineză o exercită asupra lumii civilizate. Ar putea să pară ciudată şi paradoxală afirmaţia că viitoarea insurecţie a popoarelor din Europa şi viitoarea etapă a luptei lor pentru libertăţi republicane şi pentru o formă

În încheiere, încă o curiozitate caracteristică din China, pe care o deținem din relatarea făcută de Gutzlaff, cunoscutul misionar german. Suprapopulația - în creștere lentă, dar permanentă - a făcut ca în această țară condițiile sociale să fie de multă vreme foarte apăsătoare pentru marea majoritate a națiunii. Au venit apoi englezii și au obținut cu forța dreptul de a face comerț liber în cinci

porturi.

Mii de vase engleze și americane s-au îndreptat spre China și în scurt timp țara a fost inundată de fabricate ieftine britanice și americane. Industria chineză, bazată pe munca manuală, n-a putut rezista concurenței făcute de mașini. Neclintitul imperiu de mijloc a trecut printr-o criză socială. Nu mai puteau fi plătite impozitele, statul era în pragul falimentului, populația, căzută în bună parte în stare de pauperism, începea să se răzvrătească, refuza să se mai supună stăpînirii, maltrata și omora pe mandarinii împăratului și pe preoții budiști. Țara ajunsese, spune el, într-o stare de ruină și era amenințată de o puternică revoluție. Ba mai rău decît atît, în rîndul plebei răzvrătite au apărut oameni care au atras atenția asupra sărăciei unora și bogăției altora și care au cerut și mai cer și acum să se procedeze la un altfel de repartiție a avuțiilor,

ba chiar

la desființarea completă a proprietății private. Cînd domnul Gutzlaff, după p absență de 20 de ani, a nimerit iarăși printre oameni civilizați și printre europeni, a auzit vorbindu-se despre socialism și a întrebat ce înseamnă acest cuvînt. Cînd i s-a explicat, a exclamat îngrozit: "Vasăzică nu am să scap nicăieri de această doctrină nefastă. Căci același lucru îl predică și în China, de la o vreme încoace, o mulțime de oameni din rîndul gloatei!"

Se prea poate ca între socialismul chinez și cel european să fie tot atît de puțină asemănare ca între filozofia chineză și cea hegeliană. Este totuși îmbucurător că, sub influența baloturilor de stambă ale burghezilor englezi, cel mai vechi și mai neclintit imperiu din lume s-a trezit, după opt ani, în ajunul unei răsturnări sociale care e sortită să aibă, în orice caz, cele mai importante rezultate pentru civilizație. Cînd reacționarii noștri europeni, în apropiata lor pribegie prin Asia, vor ajunge în cele din urmă pînă la zidul chinezesc, pînă la porțile care duc la ultrareacționara și ultraconservatoarea citadelă, cine știe dacă ei nu vor citi, deasupra acestor porți, următoarea inscripție:

REPUBLIQUE CHINOISE
LIBERTE, EGALITE, FRATERNITE

**Texte
din operele
domnului Marx.**